

BENGT FALEMO:

TREDJE VÅGEN - DRUNKNINGSDÖD ELLER SURFINGUPPLEVELSE?

Systemen är i kris sägs det. Stora som små - familjen, sjukvården, städerna, värderingarna och politiken. Benämningar som vänster, höger, liberal eller konservativ har dränerats på sina ursprungliga betydelser. De gamla analyserna duger icke längre till, varken i Ryssland, Sverige eller för det land boken har som utgångspunkt - USA.

Paret Toffler, Heidi och Alvin, har en förmåga att skriva böcker som sätter agendan för framtidsdebatten. Vem minns inte böcker som *Framtidschocken* och *Tredje vågen? Creating a New Civilization* tillhör således den skara böcker som en politiker med inflytande i USA förväntas ha läst. Det garanterar inte att förståelse och insikt kommer med automatik, även om boken är föredömligt stringent skriven.

Förordet är skrivet av Newt Gingrich, som Tofflers känt sedan 1975. Gingrich, som enkelspåriga debattörer nu fördömer lika friskt som någonsin Margaret Thatcher, får i boken en annan presentation än vad vi svenskar vanligtvis är vana

Creating a New Civilization, av Alvin och Heidi Toffler, Turner Publishing.

med. Inte så att författarna hyllar honom, men de förklarar hans beteende som politiker. Skillnaden mot de flesta andra politiker är att han tänker trettio eller fyrtio år framåt, även när han ägnar sig åt dagspolitik. Det ger inte minst utslag i ett land där de flesta politiker vill bevara eller återuppbygga en icke fungerande dåtid, istället för att föra medborgarna in i den tredje vågens informationssamhälle. Thatcher, såväl som Gingrich, förtjänar kritik för åtskilliga inslag i det politiska budskapet. Samtidigt representerar de en tydlighet och långsiktighet i det politiska budskapet som fler borde utöva. Det känns angeläget när partiledardiskussioner i Sverige nu t o m. börjar handla om nulliteter som kandidaternas engelskakunskaper.

Gingrich menar att oförmågan hos många politiker att inse tredje vågens möjligheter låser fast politikerna i frustration, negativism, cynism och förtvivlan. Det saknas språk för att kommunicera framtiden, liksom visioner eller program. Den ideologiska drunkningsdöden ligger nära till. I dess motsats ligger också en av nycklarna till hans politiska det senaste året: förmågan att kommunicera möjligheter han ser utifrån sin ideologiska bas.

Samtidigt uppstår frustration lätt. Jordbrukssamhället bestod i tusentals år och industrisamhället i några hundra. Kanske informationssamhället är över på några decennier - på mindre än en generation?

Författarna menar att demokraterna i USA lämnat dörren vidöppen för republikanerna genom sin fastlåsnings i den andra vågens industrisamhälle. Kopplingen till industrin, fackföreningarna och dagens välfärdssystem hindrar dem från att ta steget till tredje vågen. I alla fall i mindre grad jämfört med republikanerna, även om också dessa håller fast vid en del av andra vågens dinosaurier. Till och med militären har övergivit andra vågen. I Kuwait besegrade tredje vågens soldater från USA den andra vågens brigader från Irak. Överhuvudtaget riskerar många av framtidens konflikter - mellan länder, grupper och individer - att ske mellan andra och tredje vågens människor. I global skala mellan i-ländernas teknikexplosion och tredje världens befolkningsexplosion. En alltmer tudelad värld kan bli resultatet.

Göran Persson

I budgetunderskottens och storföretagens Sverige riskerar framtidsdebatten att alltför mycket handla om ekonomi och teknologi. Tidsandan symboliserad av Göran Persson och den senaste GSM-telefonen. Men tredje vågen kommer så mycket mer än förut att handla om moral, kultur, idéer, institutioner och politikens framtida struktur. Att hitta bland allt det som kommer att känneteckna det nya. En värld där tredje vågens

framgångsrika nationer säljer information och innovation, management, kultur och popmusik, avancerad teknologi, mjukvara, utbildning, sjuk- och hälsovård samt finansiell och annan service till resten av världen. Mycket av detta är på sekunden tillgängligt via de globala informationssystemen i en värld utan gränser. Affärerna närmar sig mer och mer realtid.

Företagen blir alltmer beroende av kunskapssystem jämfört med bank-, energi- eller politiska system. Kunskap (data, information, image, symboler, kultur, ideologi och värderingar) har ersatt dollarn! Och allsköns hierarkier går mot sin säkra död.

Kunskapsexplosionen kommer även påverka miljön. Tofflers påpekar att vassinet med att frakta olika råvaror runt jordklotet i mångt och mycket är en brist på kunskap att förvandla lokala råvaror till användbara substitut. Detsamma gäller energi. Vägar och motorvägar är andra symboler för andra vågen, medan tredje vågen bygger på digitala nätverk. Hänvisningen till ett kongressbeslut 1991 att satsa 150 miljarder dollar på väg- och broprojekt, återfinns under den talande rubriken *Lobbying for the Past*.

Fortfarande har den tredje vågens medborgare i USA ganska få företrädare, än mindre något homogent parti att

vända sig till. Det förefaller vara likadant i Sverige. Men kanske det inte handlar om partier utan snarare om generationer. Vilka blir den tredje vågens första politiker-generation. Blir det femtio- eller sextio-talisterna? Förmodligen handlar det om vilken generation som vågar ge mer makt, och samtidigt mer ansvar, till medborgarna. Och vilka av fyrtio-talisterna vågar ta steget?

Surfingsupplevelser

Tredje vågen får inte bara bli elitens egen intellektuella hjärngympa. Flera hela generationer måste förmås lämna industrisamhället. Eller som boken slutar — "Like the generation of the revolutionary dead, we have a destiny to create." Då kan tredje vågen möjligen erbjuda surfingupplevelser - inte bara via Internet.

SVEND DAHL:

LIBERAL KRIS

I flera länder i Västeuropa brottas de liberala partierna med allvarliga problem i form av sviktande väljarunderlag. Bland partierna med problem återfinns såväl de tyska fridemokraterna, FDP, som folkpartiet liberalerna. FDP har fallit ur flertalet delstatsparlament och lyckades endast med nöd och näppe klara sig kvar i förbundsdagen vid valet förra året. Lika illa har det ännu inte gått för folkpartiet, även om man nu har en rad förlustval bakom sig, och inte

Liberal stagnation, av Johan Ernestam och Andreas Bergh, Timbro 1995.

”

Kunskapsexplosionen kommer även påverka miljön. Tofflers påpekar att vansinnet med att frakta olika råvaror runt jordklotet i mångt och mycket är en brist på kunskap att förvandla lokala råvaror till användbara substitut.

”

att förglömma ett Europaparlamentsval där man hamnade farligt nära fyraprocentsspärren. Denna, de liberala partiernas kris äger paradoxalt nog rum i en tid då den normala uppfattningen är att liberalismen har segrat; en tid då man inte utan anledning kan instämma i Fukuyamas påstående om att det idag inte finns något övergripande idésystem som kan utmana de liberala idéerna.

Emellertid tycks det förhålla sig så att denna utveckling är en viktig orsak till de liberala partiernas kris; För om alla är liberaler, vad skall då liberalerna göra? Om samtliga partier är mer eller mindre